

**Godin Akam Inigha Izir
Gumazim
Habakukin Akinafarim
O
Habakuk
Akar faragha zuim**

Babilonin kantri bar gavgavigha itir dughiamin, Godin akam inigha izir gumazim Habakuk, Godin akam akuri. Egha a garima, Babilonian araziba bar ikufi. Me pura misogha, igharaz darazigh asighasisi, ezi bizir kam Habakuk gamima, a nighnzir aviribagh ami. A kamaghin Godin azangsisi, “Ki fo, ni guizin arazibagh ami, egh ni arazir kurabagh amir gumazamizibar araziba tuisigh, ivezir kuram me daning. Gumazamizir kurar kaba, gumazamizir mong derazibagh asighasizima, ni puram aperaghav ikia gari. Ni bar tizim bagha kamaghin ami?” Ni Habakuk 1:13in ganigh.

Azangsizir kam bar fomira ikia, iza datirighin tu. Ezi Godin ikarvazim uaghan ikiavira iti. A kamaghin migia ghaze, a uabi biziba bar dar afeziam, ezi an ifongiam ko, dughiar a uabi misevezimin, a biziba bar da akirmigham. Ezi gumazamizir Godin Akar Gavgavibar gin zuiba, me nighnzir gavgavim Godin iti, egh me zurara ikivira ikiam.

Habakukin akar mam uaghan kamaghin migia ghaze, God gumazamizir kurabagh asighasigham. Egh akinafarir kam agivsi, Godin ziam famin

ighiar mam iti, eghti an aven Habakuk uabi uan
nighnizir gavgavim akakagham.

Habakuk uan navir osimtizar gun migeima, Ikiavira Itir God an akam ikarvasi

(Sapta 1--2)

¹ Kar Godin akam inigha izir gumazim
Habakuk, a irebamın mın garir bizimın aven
akar kam baraki.

*Habakuk gumazir kurabar arazibar gun
Ikiavira Itir God migei*

² O Ikiavira Itir God, dughiar bar ruarim ki nin
diava ara iti.

Ezi ni dazoghın nan dimdiam baregh, en
akuragham,

eghti bizir bar kurar e bativiba, e
gasighasighan kogham?

³ Ki osimtizar bar aviribar gari da gumazamiziba
batifi.

Ni manmaghsua osimtizar kaba ataghizi, da
otifi?

Manmaghin amizi ni bizir kurar kabar garima,
da gumazamiziba bativima, ni bizitam gamir
puvati?

Ki danganiba bar a dar gari,

gumazir kuraba, gumazamiziba ko, men biz-
iba saram asighasisi.

Ezi gumazamiziba atara pura tintinibar
misosi.

⁴ Gumazamiziba Moses Osirizir Arazibar gintizar
puvatigha ghaze,

nin Arazir kaba pura biziba.

Ezi jasba zurara kotin aven nin guizin
 Arazibar gin zuir puvati.
 Gumazamizir arazir kurabagh amiba, me gu-
 mazir arazir aghuibagh amiziba dikabira,
 egha zurara nin guizin araziba adavadafi.

*Ikiavira Itir God akar mam uan gumazamiz-
 ibagh aningi*

⁵ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin uan gumazamiz-
 ibav migei,
 “Ia bar deraghvira kantrin igharazimin gumaza-
 mizibar gan!
 Maia! Ia nguazir kamın itir dughiamın,
 ki bar bizir igharagha garim ian tongin a
 damigham.

Eghti ia bizir kam bareghamin dughiamın,
 ia ti nighnizir gavgavim an ikian kogham!
 Kamaghin amizi, ia bar digavir kuram
 damigham!

⁶ Ia oragh! Ki Babilonia damighti me gumazamizir
 bar gavgavibar otivigham.
 Gumazamizir kaba, me gumazamizir bar
 kuraba, me uaghan misozir gumazamiziba.
 Egha me datirighin pura tintinibar kantribar
 ghua, gumazamizir igharazibar dipeniba
 isa,
 me dikabiri.

⁷ Me gumazamizibagh amima, me bar atiatigha
 puvira nisi.
 Gumazir kurar kaba, me guizin arazir tamın
 gintizir puvati.
 Me uari fa, uan ifongiabar gintisi.

8 “Men hoziaba bar puvira ivemari,
 egha me asizir atiar ruarimin ikia puvira ive-
 maribagh afira.

Egha hoziar kaba bar puvira misosi, ezi me
 misozir arazim,
 afiar atiabar midorozir arazim gafira.

Hoziar kaba uari fa, uari akuri, ezi misoghamin
 gumaziba, me hoziar kabagh apiagha,
 nguibar bar saghon itibar ikegha, midorozim
 foreghasa izi.

Me bar puviram akigh izam, mati kuarazir isam
 nguazim gisin uan asizimin apigha
 a misuegh anemasa, pura tuigha iraghu.

9 Men midorozir gumaziba, kantrin me inabaz-
 imra mangasa nighnisi.

Me izima, gumamaziziba me baregha, puvira
 atiatia nisi.

Egha me bar apangkuviba puvatigha puvira
 kantri gasighasigh,
 gumamaziziba inigh mangi kalabuziam
 datighti me pura ingaram.

Kalabuziar gumazir me inizir kabar dibobonim
 bar avirasemegha
 mati ongarir gigim.

10 Me atriviba ko, nguibar ekiabar gumazir da-
 panibar ingaravaka,
 dibovibar me gami.

Egha me nguibar ekiamin garima, a divazir gav-
 gavim iti,
 ezi me puv an ingaravati.

Egha me divazir miriamin nguazir pozim
 mikinigh, egh an mavanang divazimin
 uari akunigh,

nguibar ekiamin aven mangi an biziba bar
ada inigham.

11 Me midorozim zuamiram anegivagha, ivegha
zuamira danganir igharazimin ghue,
mati aminim va iza zui.

Gumazir kaba, me godin tamın gintizir puvati.
Me uari fa uan ifongiam ko, gavgavimin
gintisi,
egha me bar osimtizir dafam iti.”

*Habakuk atara uamategha Ikiavira Itir God
migei*

12 O Ikiavira Itir God, ni fomira ikia iza datirighin,
ni ikiavira iti.

Nan God, ni nan Godin Bar Zuezim.

Ni zurara iki mangi aremeghan kogham.

O Ikiavira Itir God, ni mati dagiar bar gavgavim,
ezi e nin girakirangin uari modi.

E fo, ni en arazir kuraba ikarvagh, puv e
damuasa,

Ni Babilonia amisevegha gavgavim me
gangingi.

13 Babilonia me gumamazir ifariba, egha me
arazir kurar aviribagh ami.

Ezi bar manmaghiram amizi, ni me ataghizi,
me nin ingangarim gami?

Ki fo, ni bar moghira zue, egha ni gumazir arazir
kurabagh amibar araziba tuisigh,

egh men arazir kuraba bagh, ivezir kuram me
ikarvagh.

Ezi gumamazir kurar kaba, me gumamazir
mong derazibagh asighasisi.

- Ezi ni puram aperaghav ikia men gari.
 Ni bar tizim bagha kamaghin ami?
- 14 Ni gumamazibagh amizi, me ongarimin itir
 osiribar min iti.
 Ni me gamizi, me sibar davaragh aruibar min
 ikia,
 men ganamin gumazir dapaniba puvati?
- 15 Ezi Babilonia gumamaziba isa kalabuziam
 garisi,
 mati amiziba ivebar osiriba isi.
 O mati, gumaziba akezibar osiribar dui.
 Egha Babilonia me isa kalabuziam gatigha
 givagha,
 bar akuegha diava arai.
- 16 Egha arazir kamra, me dagher aviriba ko, bizir
 aghuir avirim
 uari bagha da akumakua,
 dar pozim mikiri.
 Egha me uan asebar ziaba fava, bizir mughuriar
 aghuiba zuiba tuava,
 mughuriar aghuiba me ganiga, me bagha
 ofabagh ami.
- 17 Babilonia uan apanibar apangkuvir puvati.
 Eghti ni me ateghti,
 me zurara kamaghira kantrin igharaz-
 ibav misogh me gasighasigham, o?

2

Ikiavira Itir God Habakukin akam ikara

- 1 Ki uan osimtizimin gun Ikiavira Itir God
 mikemegha gifa,
 egha a na daningamin migirigiam mizua iti,

eghti ki uam an miğiriğiam ikarvaghām.
 Mati midorozir gumaziba nguibam avinizir
 divazir mitiar gavgavimın pın ghuavanega,
 tuivigha apaniba bagha gara iti moghın,
 ki a bagha gara mızua iti.

² Ezi Ikiavıra Itir God, kamaghın nan akam
 ikaragha ghaze,

“Ki uan akam, ni irebamın mın bizimın gari
 moghın,
 ki a isi nın akagham.

Eghti ni akar kam deravıra dagiatamın an osirigh,
 eghti gumazir a diponamim deraghvıram an
 gan zuamıra a diponam.

³ Bizir kam otivamim dughiam, a tıghar maghın izi
 guizın otivam.

Kamaghın amizi, bizir ki nın akaghamin kaba,
 ni da osirighti da iki.

Bizir ki nın akakaghamiba, da bar guizbangıra
 kıran oveghangın otivigham.

Ni ti ghaze, da zuamıra otoghan kogham, pu-
 vati, ni pura mızuam iki,
 bizir kam bar aghumra izıva otogham.

⁴ Akar kam kamakın,

‘Gumazamizir kurar uan navir averiabar aven,
 uarıra uari fa akaba batoziba,
 me iregham.

Ezi gumazamizir Godın Akar Gavgavıbar gın
 zuiba,
 me nighnızir gavgavim Godın iki, me zurara
 ikivıra ikiam.’”

Gumazir arazir kurabagh amiba, me bar ikuvigham

⁵ Gumazir bizir aviriba iniasa naviba isiba, men arazir kam, zurara me gifari.

Gumazir uari fa akaba barazir puvatiziba,
me deragh dapiagh dughiar ruarimin
ikian kogham.

Me zurara kantrin avirim dikabin, me inigh me gativaghasa.

Kamaghira, me zurara bizir bar aviriba iniasa ifonge,

Mati ovevem ko Gumazamizir Oveaghuez-
ibar Nguibam zurara gumazamizir aviriba
iniasa, egha izevir puvati.*

⁶ Eghti gumazamizir men apengan itiba,
me dibovir akabar men garir gumazibav
kimam.

Me kamaghin me mikim suam,

“Iavzika!

Ia gumazir igharaz darazir biziba okeiba,
ia bar ikuvigham.

Ia manadzoghin arazir gumaziba pura ian biziba
inizi, ia men avighti

me zuamira uam ada ikarvaghamin arazir
kam ataghiragham?”

⁷ Ia gumazir igharaz darazi abiniziba,

ia uari gumazir munamin bizim inigh, egh
uam a ikarvaghamin osimtizir ekiaba
ikiam.

Eghti igharaz darazi zuamira ia bagh izi, ia mikim
suam,

* **2:5:** Hibrun akam deragha vezin kamın mingarim abighizir puvati.

arazir gumazir munamin bizim inigha uam a
ikarvaghamin, ia zuamiram a ikaragh.

Guizbangira, apaniba izi ian bizibagh eku,
da ater mangam.

⁸ Ia kantrin avirir igharazibar gumamazibar
biziba, ia bar da okeme.

Egha ia men gumamazir bar avirim
misoghezi me ariaghirezi,
ia men nguibar ekiabagh asighasiki.

Egha men gumamazir varazira ataghizi me
ikiavira iti.

Egh me gin, igharaz darazi gamizi moghira,
me dikavigh arazir kamra ia damuam.

⁹ “Iavzika! Ia gumazir igharaz darazir bizir
aviriba iniziba, ia bar ikuvigham.

Ia bizir kaba isa uan adaraziram aningi.

Egha ian biziba deravira ikiasa, ia da bagha
dipenir bar gavgavibar ingari,
egha ia ghaze, arazir kamin osimtizim izi ia
gitavirigham. Puvatigham.

¹⁰ Ian arazir kurabara, ian adarazir ziam
dikabiragha aghumsizim me ganingi.

Ia kantrin avirim gasighasiki,
kamaghin amizi, iarara bar ikuvigham.

¹¹ Eghti dagiar ia dipenibar biriba gavgavim dagh
anidiba,

da uaghan ian dimiva arangiva akaba ia
gasam.

Eghti ian dipenir aflaba uaghan ian akam
ikaragh migirigiar kamram damuam.

12 “Iavzika! Ia uan nguibar ekiam damighti, a tugh
gavgavighasa,
ia gumazamizir avirim misoghezi me
ariaghire.

Egha ia uan nguibar ekiam damighti, a mitigh
gavgavighasa nighnigha, arazir kurar
aviribagh ami.

Kamaghin amizi, ia bar ikuvigham.

13 Ia kantriba dikabiragha, men gumazamiziba isa
kalabuziam gariki,
ezi me bar ingangarir dafamin ian bizibagh
ami.

Eghti avim bizir kaba bar dar isighti, ingangarir
me amizir kabar dagheba puvatigham.

Guizbangira, Ikiavira Itir Godin Gavaviba
Bar Itim, bizir kam damightima an
otogham.

14 Eghti nguazimin itir gumazamiziba bar der-
aghvira Ikiavira Itir God gifogham.

Eghti fofozir kam, nguazimin oteviba bar
dagh izivagham,
mati ongarim bar ghua uan danganimra
tu.

15 “Iavzika! Ia gumazir igharaz darazir atara bar
pazavira me gamiba,
ia bar ikuvigham.

Ian aningagharim mati wainin kap.

Egha ia paza me gami,
mati gumazim uan namakam wainin dipar
aviriba a ganingizi,

an ada amegha, bar onganigha inim
firiaghirizi,
a bibiamra ikia bar aghumsiki.

16 Kamaghira Ikiavira Itir God ian ziar ekiam
abiraghtima, ia bar aghumsigham.

A ivezir kuram ia daningam, mati a uabi ia
gamima,
ia uari wainin dipar aviriba apa bar on-
gani.

Egh gumaziba ian ganti ia bibiabara ikiti,
ian ziar ekiam degeghirighiti, ia bar aghum-
sigham.

17 Ia Lebanonin ruarir pizimin itir temer bar
aviriba oke,
kamaghin amizi, God arazir ia amizir kamra,
ua ia damuam.

Ia mati ruarimin itir asizir atiaba, asizir bar
avirim misuaghariki,
ezi datirighin ia uari ikuvigham.

Ia gumamazir bar avirim misozi me ariaghire,
egha ia nguazir kam ko, nguibar ekiaba ko,
dar aven itir adarazi bar me gasighasiki,
kamaghin amizi, bizir kaba otivam.†

18-19 “Iavzika! Ia gumazir kamaghin ter oteviba
ko, dagiabav migeiba,
‘Ia daguim ategh dikafigh,’
ia bar ikuvigham.

Ia ti ghaze, bizir kam dikavigh bizitam ian ak-
agham.
Bar puvatigham.

† 2:17: Hibrun akam deragha vezin kamın mingarim abighizir puvati.

Marvir guar kaba manmaghin ian akuragham?

Me ian akuraghan kogham.

Marvir guar kaba, kar bizir gumaziba
uari gol ko, temer otevirar ingariziba.

Kamaghin amizi, bizir kaba guizin akatam
akarigh ia mikemeghan kogham.

Da pura ia gifari,

ezi ia bar ikuvigham.

Gumazim uabi marvir guar kam akirigha ghaze,
bizir kam a nan akuragham.

Bar puvatigham.

Marvir guar kam, bar akam akarigh
bizitam mikemeghan kogham.

Eghti ia silva ko, golin bar deraghviram an
kurkegham, arazir kam a pura bizim.

Guizbangira, an angamira itir puvati,

egh a bar bizitam ia bagh a damighan
kogham.

²⁰ “Ezi Ikiavira Itir Godra, uan Dipenir Bar Zuezir
uan Nguibamin itimin iti.

Eghti ia nguazir kamın itir gumazamiziba bar
moghira izi,

an damazimin tuivigh, uan akabar ku-
migh nimira ikiam.”

Habakuk God ko migei

3

(Sapta 3)

*Godin akam inigha izir gumazim, Israelian
akurvaghasa Godin azangsi*

¹ Kar Godin akam inigha izir gumazim Habakuk, God ko miŕgeir akaba, ezi da onger akar kamın min zui. Gumamaziziba onger akar kabar amuva, me azir akamin arazimin gin mangi, ighiabar amu. Eghti gumazir onger akabar faragha zuim gumazibav mikimti, me gitabav misogham.*

² O Ikiavira Itir God,
ni uan gavgavimin amizir bizibar akaba,
ki da baraki.

O Ikiavira Itir God,
ki nin ingangaribar akaba baregha,
digavir kuram gami.

Ni fomiram amizir bizir bar ekiaba,
ni datirighin en dughiamin,
ni ua dar amuasa ki ifonge.

Eghti datirighin itir dughiamin gumamaziziba,
uaghan nin arazibagh fogham.

Guizbangira, nin adarim en iti,
ni Godin apangkuvim.

Ezi ki nin azangsis, ni en apangkuvigh en akuragh.

³ God Idomin nguazim ategha uamategha izi.
Godin Bar Zuezim, a Paranin Mighsiamin dikavigha izi.

(Ighiam gamua an suiam
atugha avughsegha ua
ighiam gami.)

* **3:1:** Hibrun akam deragha vezin kamın mingarim abighizir puvati. **3:2:** Jop 42:5-6; Onger Akaba 44:1; 119:120; Jeremaia 10:7

An gavgavim ko, ziar ekiam ko, an angazangarim
otogha,
overiamin danganiba, bar da avara.

Ezi nguazir kamın itir gumazamiziba bar an
angazangarir ekiamın garima,
arazir an ziam fem, bar me gizifa.

⁴ An gavgavir ekiamın angazangarim, danganiba
bar dagh isira.

Egha angazangarir kam, an dafarimın ikegha
onımarımın mın taghtagha tintinibar zui.

An dafarimra, an gavgavim moga itir
danganim.

⁵ An arımarıar ıgharagha garir avırıba amadazi,
da an faragha ghue.

Eghtı arımarıar bar ekıar gumazamızıbar amutı
me arımıghıramıba,
da an gın izam.

⁶ A ghua tuzı dughıamın, nguazım bar moghıra
ıvazvası.

Egha a ghua kantribar gumazamızıbar garir
dughıamın,

me atıatıava agoa puvıra nısi.

Egha a fomıra itir mıghsıar ekıar bar gavgavıbagh
amızı, da pura dıpıra uaghıri.

Egha a mıghsıar muzıarır a fomıra ısın aruız-
ıbagh amızı,

da ısıvagha uaghıri.†

⁷ Kı Kusanın kantrın gumazamızıbar garıma, men
averpenıba bar moghıra ikuvızı
me bar atıatıngı.

† 3:6: Hıbrun akam deragha vezın kamın mıngarım abıghızır
puvatı.

Ezi Midianian purirpeniba, pura tintinibar irezi
me puvira atiatia nisi.

⁸ O Ikiavira Itir God, ni aminir ekiam amadazima,
a iza faneba ko, ongarim gamizima,
da dikavigha puvira ingari.

Ni ti men atara kamaghin ami, o?
Ni dikavigh izi uan gumazamizibar akuragh
men apaniba abinamin dughiar kamin,
amozimin ghuariar ekiaba mati, nin
midorozir hoziaba ko karisba.

⁹⁻¹⁰ Ni uan pim asigha a dafagha, anekirigha gifa.
Ni barir aviriba isa bariba azuir mitarir
misevim gaghui.

(Ighiam gamua an suiam
atugha avughsegha ua

ighiam gami.)

Egha mighsiaba nin garir dughiar, me nisi.

Ni amozir ekiaba akuri da nguazim gira
anebisi,

ezi faner ekiabar dipaba emira izi.

Ezi aperiar ekiaba dar otiva izaghiri.

Ezi dipar nguazimin aven itiba uaghan
tingagha,

buav anaga overiamin suisi.

¹¹ Nin bariba akizirigha zuir dughiamin,
dar angazangarim bar ekefe.

Nin afuzim akigha zuir dughiamin,
an onimarimin min taghtasi.

Ezi aruem ko, iakinim dar gara,
voroghira mitighav iti.

¹² Ni adarir ekiam kantriba bar dar ikia,
egha ni nguazim gisin arua,

nguibaba bar da dikabini.

13 Ni tizim bagha arazir kabagh ami?

Guizbangira, ni uan gumamaziziba ko, atrivir ni
misevezimin akurvaghasa ifonge,
egha ni arazir kabagh ami.

Egha ni gumazir kurabar gumazir dapanim
misuegha, bar an adarazi gasighasiki,
mati gumazim dipenir siriamin ikegha
anekaragharigha, bar izaghira an dipenir
akinibar tu.

(Ighiam gamua an suiam
atugha avughsegha ua

ighiam gami.)

14 Apaniba en agiraghti e pura tintinibar ari man-
gasa,

me aminir bar dafamin min izi.

Apaniba e dikabinasa bar akuegha,

mati gumaziba pazi gumazir biziba
puvatizibar amuasa izima,

gumazir biziba puvatiziba mongegha iti.

Ezi puvati, ni apanibar midorozir gumazibar da-
panimin barir afuziba inigha

dar anariram ase.

15 Ni uan hoziabagh aperazi,

da ongarim dika anebigha zui.

Ezi bizir kam ongarim gamima

a dikava nigarpiri.

16 Ki bizir kaba bar da baregha agoi.

Ki atiatia agoima, nan akam uaghan nisi.

Nan agharapaniba amiraghamiregha berir
amirazimin min oto.

Ezi nan suemning nan amirazi, ki ua gavgav-
iba puvati.

Ki fo, God izi apanir e gasighasighizir kaba puv me
damigham.

Ezi ki dughiar kam mizua iti.

Kamaghin amizi, ki pura uabin asugha
nimira iti.†

17-18 Eghti fighin temeba ban koghti,
wainin ikariziba, wainin oviziba dar ituan
koghti,

olivin temeba, oviziba dar ituan koghti,

azenimin dagheba puvatighi,

sipsipba bar arimighireghti,

bulmakaubar dipenim pura ikiti,

eghti kirara Ikiavira Itir God bagh bar
akongegham.

Ki fo, God, a uamategh na iniam.

Kamaghin amizi, osimtizir kaba otivamin
dughiamin,

ki bar akuegh navir amirizimin ikiam.

19 Ikiavira Itir God, a nan Ekiam, a gavgavim na
ganidi.

A nan suemning gamizi, aning gavgavigha,
mati asizir dian sueba,

Egha a na gamima, ki deravira
mighsiabagh isin arui.

† **3:16:** Hibrun akam deragha vezin kamın mınğarım abıghızır puvati. **3:17-18:** Jop 13:15; Aisaia 41:16 **3:19:** 2 Samuel 22:34; Onger Akaba 18:33

(Gumazir onger akar kabar faragha zuim,
gumazibav geima,
me gitabav sosi.)

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam
The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition
Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea